

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERADT

Utkommer hvarje Söndag

Pris för 3 Månader 1 Rdr. B^{co}

Enkla. N^o.

8 sk. B^{co}

SÖNDAGS MAGASIN.

N°. 13

Gotheborg, Söndag d. 26 Dec. 1847.

3 Qvar.

Thorwaldsens Museum i Köpenhamn.

1847. den 26 Dec. Söndag. Utgitt af Söndags Magasin. N°. 13. G^oteborg.

Hamburgs Brand 1842*).

Människor förlorades väl under branden, men ingalunda i förhållande till storheten af densamma. Det hade varit ett under, om manskapet wid släckningsmaskinerna och wid sprängningen hade blifwit alldeles ofskadadt. I bönningarne åter, som af elden förstördes, öfverräskades blott sådana, som ej hörde dit och som i oärlig affigt der infunnit sig. Så t. ex. fann man i en winkällare lifen efter 18 personer, som inträngt der, för att begagna sig af tillfälle, att komma åt de till pris gifna winkällarne. Nästan alla de i branden omkomna personer höra till de lägre stånden. Man har hittills funnit omkring 100 lif.

Den verhörda branden syntes på ganska långt afstånd. På Östersjön och Nordsjön har man sett stenet. Förbrända stycken af mattor och dylligt föllo ned i Lybeck på 8 mils afstånd, ja ännu aflägnare. Ja man tror sig wid Petsdam hafwa observerat röken flera dagar efter brandens upphörande.

Huru förhöll sig befolkningen wid denna verhörda olycka? Dräggen af det samma visade sig här sådan, som den wid dylliga tillfällena är öfver allt, och ansåg sig i denna förfräckelsens tid, wid stadens till laglöshet gränslösa tillstånd, kunna utan fruktan upphöja hufvudet, hvarföre det ingalunda felades utbrott af råhet, hvarvid man ej får glömma, att en myckenhet främmande värdar inträngde i staden. D. 7 uppsod en betänklig rörelse, föranledd af det rykte, att eldsvådan uppkommit genom mordbrännare. Synnerligen var det Engelsmän, som härföre mistänktes, ehuru just dessa visade största ihver wid eldens bekämpande; särskildt visade de wid jernbanan anställda en outtröttlig och människoälsande verksamhet. Anledning till mistänka gaf, såsom det synes, den omständighet, att kort före branden en mängd engelska arbetare, som woro anställda wid en fabrik, blifwit brodlösa, hvarföre man hos dem antog hämdgiriga tänkesätt och nedriga affigter. Det kom så långt, att man gjorde förmilig jagt på Engelsmännen och att rådet fann sig nödsakadt, att ej allenast frisäga dem från dessa mistänkar, utan också offentligen berömma dem för deras bemödanden. Ty wär lärar mängden ofstydlig i följd af denna falska mistänka ej allenast blifwit på det grymmaste mishandlad utan också fallit offer för folkraferiet, ehuru de häröfver i tidningarne meddelade underrättelser äro att anse såsom öfverdrifna. Det stora flertalet af Hamburgs innewånare kunna blott berömmas för sitt uppförande under en sådan förfräckelsens tid; detta gäller i synnerhet om senaten, som församlad dag och natt icke tröttnade att genom kraftiga och wisa mått och steg efter yttersta krafter arbete emot det indrytande förberjvet. Man måste tillstå, att Hamburgarne buro sin olycka såsom män. Senatens frifwelser, liksom de första artiklarna i de efter flera dagars paus åter framträdande

daude tidningarne innehålla ingen klagan, utan andas med och hopp. under uttalande af den fasta tillförsigt, att Hamburg snart skall uppstå i förskönad gestalt ur sin aska.

Det war i sanning glädjande att se det werksamma deltagande, som underrättelsen om branden uppväckt, först i grannskapet, sedan i hela Lyffland, ja i hela den bildade werlden. Ifrån alla håll sändes, hwad som war af behöfwet: först sprutor och manskap för släckningen, sedan militär, för ordningens upprätthållande och för att aflösa det utmattade hamburgiska manskapet, lefnadsmedel, kläder, yllekläder och framför allt penningar. Preussien föregick i detta hänseende med ett ädelt exempel, i det att konungen redan under branden öfversände 23,000 thaler och desutom anordnade en allmän kyrko- och husollekt. Samtliga tyska staterna följde denna föresyn. Insamlingar gjordes desutom i England, Frankrike, Italien, ja till och med i Algir och Amerika. Flera regenter, såsom konungarne af Danmark och Sverige, storhetigane af Mecklenburg och Oldenburg uttryckte i skrifwelse till senaten deras lifliga deltagande, och ständerna i Hanower förordnade, att ur statesskatten skulle ställas till Hamburgs disposition 100,000 thaler. Senaten, som genast lät utdela 100,000 mark, tillsatte en nödhjelpskommitté. Denna hade till den 31 Maj, således på tre veckor, insamlat 1,600,000 mark. Till sammans med de gåfwor, som insamlats i Hamburg, utgjorde summan nära två miljoner. Kejsaren af Östland gaf 50,000 rubel, Kejsaren af Österrike 50,000 gulden, Konungen af Danmark 100,000 mark h:co, Fransmännens konung 20,000 franks, den fria staden Frankfurt 100,000 gulden o. s. w. Äfwen den fattigaste lade sin skärf på kärlekens altare; på flera ställen församlade till och med tjenstefolket sammanfott, hwars inkomster skulle tillfalla deras likar bland de brandskadade. Virtuoser och musici föransskaffade konserter till förmån för den olyckliga staden, theaterföreståndare representationer — kortligen alla stånd täflade att kraftigt bidra till afhjelpande af Hamburgs olycka. I sanning en skon företeelse, som war lämplig att på nytt bekräfta tron på menflighet bland människor.

Ännu lång tid efter branden måste den afbrända delen af staden sergfälligt bewakas, för att förhindra ett nytt utbrott af elden, ty ännu flera veckor bortåt glimmade den under ruinerna; ja här och der såg man steukolslager och dylligt uppkasta klara lågor, hwilket synnerligen om natten gaf en fruktansvärd anblick. Den nya börsen sattes nu snart åter i stånd och bankens silfwerförråd fördes dit. Det nmarande barnhuset inreddes till rådhus.

En jämförelse mellan denna brand och andra olycksfall af samma art torde ej wara alldeles utan intresse. Den största brand, som förut öfvergått Hamburg, war den af den 23 Juni 1684, då 300 hus med 900 wåningar afbrände, och kostade brandstodsbolaget 1,286,650 mark banko. Den verhörda brand, som

*) Fortf. och slut fr. föreg. Nr.

1666 drobbade Londons City öfverträffade wida Hamburgs. Den warade från d. 2 till 6 September och förstörde 13,000 hus på 400 gator, 87 kyrkor, hwaribland flera praktfulla, och 26 hospitaler. Af 25 stadsquarter förstördes 15 helt och hållet och 8 till största delen. 436 afers woro betäckta med grus och ruiner. Antalet af de brandskadade war 200 000; hwad som är otroligt, blott 8 människolif sula derwid emkommit. Wärdet af den förlorade egendomen uppgick till 11 mill. pund st., hwarwid måste observeras, att yenningar då hade ett högre värde, än hwad de nu hafwa. Först mot slutet af branden föll man på den ideen, att medelst frukt spränga husen och sålunda sätta en gräns för elden. I afseende på flera omständigheter hade denna brand likhet med den hamburgiska; äfwen deruti, att misstänka för mordbrand uppstod, hvilket föranledde förförljelser emot Fransmän och Nederländare. Förgäfwes togo de brandskadade sina genom pest och krig utblottade landsmäns deltagande i anspråk; de på flera ställen gjorda insamlingar inbringade ej mer än 16,277 pund. Detta väskadt, woro inem fyra år uppbyggda omkring 10,000 hus. Man begick ty wär det felet, att wid åter uppbyggandet af staden ej följa den förtärliga plan, som war utgjord af den store arkitekten Wren; den falkborgeliga andan dref dem att bygga hwar och en på sin tomt, lika trest och froligt, som City förut war byggd, ett sel, som wid uppbyggandet af Hamburg förutstigtwis undwiftis. Såsom wi weta, är Hamburg till en stor del åter uppbyggt, och detta sönare och regelmässigare än förut, med breda gator och platser. Att med uppbyggandet af en så stor del af staden en reform af många från alderdomen härreörande inrättningar och lagar skulle följa, är naturligt, likasom att en förnyring af hela Hamburg skulle dermed komma att stå i sammanhang. Sålunda gick i fullberdan de profetiska orden af Mar von Schenkendorf:

Låt flammor dig förtära,
O Hamburg, rikt och stent;

Att förnyad ära,
Du går med seger frunt.

Konstgjorda Isberg i Petersburg.

Skalkafning på konstgjorda isbanor är under wintren ett af Nysjarnes älsktingsnogen. Man anlägger således på Amiralitetets-platsen bredwid gimgorna och karsellen en mängd sådana rutschbanor, som under hela wintren äro besökta. Deras inrättning är följande. En smal ställning af 15—20 alnars höjd uppreses. Till det lilla galleri, som är anbragt öfwanpå, uppstiger man på trädtrapper från ena sidan, under det från den andra banan sänker sig, i början brant, men, efterdem den förenar sig med marken, allt

mindre och mindre sluttande, tills den slutligen förenar sig med densamma. Banan är uppförd af plankor, som, fogade tillsammans uppöras af hjällar och äro betäckta med stora fyrkantiga isstycken. Då och då öfvergjutes banan med watten, hvilket tilltapper öppningen mellan fogningarne och gör alltsamma fullkomligt jemnt. Der banan sammanfaller med jorden besparar man sig allt besvär och uppfaster blott på ömsesidor wallar af snö, mellan hvilka man likaledes utgjuter watten, som i fruset tillstånd bildar den sönaste spegelyta. På höjden af banan är uppfatt en flagga, som beständigt sladdrar för vinden. Man bygger alltid två sådana banor bredwid hwarandra, så att de blott äro stilda åt genom en snöwall. De äro också inrättade, att deras sluttning står i motsatt förhållande; när man har äft ut den ena, så kommer man tillbaka genom den andra. Dessa isberg äro så ömtäckta, att man wanligen inrättar dylika i de förnäma familjernas enskilda hus; och på det man skall wara fullkomligt oberoende af årstiderna, uppbyggas rutschbanor i sjelfwa rummen, naturligtwis ej då af is, ehuru man äfwen der äker på släda, utan af mahogery eller annat hårdt träslag. Sjens i Kejsarens palats felas en så beskaffad bana. Den ryska ungdomen hyllar så mycket mer rutschbanornas nöje, som de i öfrigt ej älska is och snö, ej gå på fridstier, emedan isarnes yta wanligtwis är mycket ojämn, och ej bygga snögubbar. Derföre ser man på hwarje sluttning stikor och gossar på slädar af is, som de sjelfwa byggt i form af ett skepp, och sedan belaggt med halm, med pilens hastighet ila banorna utsester. Stundom lägges man högar af snö ända till takfäsen och äker så utfore. Kring isbergen på Amiralitetets-platsen äro anlagda barrierer, uttanför hvilka stora massor af folk tränga sig, för att betrakta det glada städespelet. Träder man till juten af ställningen, behöfwer man blott ge en wink åt någon af betjeningen wid banan och pilsnabbt flyndar han trappan utfore; man söker att inrätta sig på den lilla slädan, som är utan ryggstöd, så bequänt som möjligt, föraren ställer sig behändigt bakvä och så här det af. Naturligtwis inträffar en hey små misöden; synnerligen wid slutet af banan för mången fast i snön till äftadarnes stora förnöjelse. Att på banan utfore några konststycken, är strängt förbudet; men det felas ej unga waghalsar, som lägga sig med tillslutna ögon på slädan, som med hufwudet förut föra långt in i snön, eller stående på fridstier pilsnabbt fara ner och härigenom undkomma den waksamma polisens, Främlingar, synnerligast Engelsmän, äro mycket roade af des'a nöjen. Med undantag af de tjocka ryska köymansfruarne äro damerna i allmänhet ej mycket begifna på detta slags nöje.

Sista utvägen.

Man ser här en ung man, ännu i lifvets blomstrande år, af naturens gismlida hand utrustad med en ungdomlighet, hvilken omvillkorligen måste göra hans lycka hos det wackra könet, men hittills — kära läsare! skänkt honom en medlidandets tår — har han endast varit en lekball för ett grymt ödes hjertlösa spel.

Med en mångsidighet, hvilken endast är snillet medfödd, har han småningom använt sina intellektuella förmågor — lifsås owanliga som hans kroppsliga företräden — i de mest olifartade riktningar.

Han började sin bana bakom bisten i en strumpförsäljningsbod; men strumpwäwaren gjorde konkurs. Han blef derefter krisware wid ett Industri-lotteri, — men Industri Ribbaren rymde. Han blef nu kringbärare af en stor tidning, — men redaktionen gjorde snart, på det allmännas befohånad, en utrikes resa. Han anställdes wid Borgar-garvet såsom trumslagare, — Militär-Resduktionen gjorde honom brödbläs. Han blef utropad för en fiffhandlare på djurgården, — det räckte blott en månads tid. Andteligen fattade han den bristiga och storartade tanke, att uttömma Daglitteraturens kloaf, och för sådant ändamål sät han arbete hos en af hushushådens Postter, — man beilagade, men läste honom ej!

Men om han än sjunkit djupt, så har han dock icke tappat modet. En utväg står honom ännu öppen. Till äfwenthros är det juft den, som förer honom till lyckan. Tre helgdagar igenom rustwar han öfwer en glimvande ide; på den sjerde tager han papper, penna och bläck, sätter sig ned och skrifer följande:

”En ung oafhångig man af wadert utseende, önskar ingå äktenkap med en Enka eller något annat stadigt fruntimer med någon förmögenhet till gemensamt wäsa. Om den djupaste tyhlåtenhet försäkras.”

Vi rekommendera honom till det wackra könets wanliga uppmärksamhet.

Lord Byron *).

Djupt smärtade honom förstörelsen af så många herrliga minnesmärken från forntiden, och mest att detta skett af Englands män. Dessa, i spenhet Lord Elgin, beröfvade landet dess kostbaraste skatter, i det de ej sällan nebröto hela tempel, för att uppfälla dem i England. Vandalismen gick så långt, att Lord Elgin lät ingräsna sitt och sin gemäls namn på en pelare i det stena minervatemplet. Byron befallde genast att namnet skulle utplånas och lät på ett annat ställe ingräsna en latinisk vers, hvilken på svenska lyder så här:

Swad Götterna ej gjort,

Det fullbordade Engelmännan.

Deremot förtjustes han af åskådandet af detta lands älsfliga natur, öfver hvilken en ewig vår är utgjutet. Swad han då kunde och tänkte, derom talar nästan hwarenda af hans dikter, uti hvilka finnas oswerverträffliga skildringar af de grekiska landskapernas natur.

Han upplefde här ett och annat äfventyr, som sedan blifwit poetiskt utsmuktadt. Ed t. er. förälskade han sig i en turkisk flicka. Han såg henne dagligen, ända tills Månaden Ramadan inträffade, under hvilken tid kvinnorna ej så lemna sina rum. Likväl försökte Byron, om han ej desto mindre kunde besöka och så tala med sin älskarinna. Med de medel han walde, för att nå sitt ändamål, förde till upptäckande af deras förhållande, i följd hwar af den olyckliga dömdes till döden. Han erser emellertid ej det ringaste af allt detta, hvilket man sorgfälligt dolde, för att förekomma hans inblandning i saken. Men då han kort derefter såsom wanligt spatsjerade på sjöstranden, såg han en stor folksamling, åtföljd af en afdelning soldater. Låget framförd mot stranden. Då Byron affände en tjenare, för att fråga, hwad som war å färde, ersfor han, att man war i beredskap att i Wosoren låsta en flicka, som war inshdd i en säck. Genast red han med tjena- ren emot folksmassan och uppfordrade officeren med häftiga hotelser att släppa den fångna, hwaruttl han igenkände sin älskarinna, hvilket också skedde. Särpd utverkade han å öfwerhetens sida, genom en stor summa penningar hennes befrielse, hvilket medgafs, dock under villkor, att hon genast skulle lemna Athen. Hon begaf sig till Thebe, der hon dog tre dagar efter sin ankomst.

I Mars 1810 lemnade Byron Athen och begaf sig till Smbrna. Konstantinopel war nu målet för hans resa, men resan afbröts genom många mellankommande smärturer. Han besåg ruinererna af Gjesus och uppehöll sig 14 dagar i Troias klassiska rejer. Den 3 Maj aflade han ett prof på sin simkonst, i det han tillika med löjtnant Glenhead framade öfwerifrån Sethos till Abydos öfver Hellesponten, för att bewisa att saga om Hero

och Leander ej war någon fabel. Profvet war ej oberdligt; ty oaktadt affståndet ej är mer än $\frac{1}{2}$ mil fördubblas dock detta genom strömmens häftighet. Byron haun fram på en timma och tio minuter. Genom detta konstycke, af hwilket han sedan ofta berömde sig, ådrog han sig en häftig feber, under hvilken tid han wanckapligt wärdades af en fattig fistarfamilj. Efter fem dagar kunde han fortsätta sin resa.

Den 15 Maj k.m. han till det turkiska rikets hufvudstad. Oaktadt han här blef wäl upptagen — Sultanen medgaf honom till och med rättigheten att besöka moskeerna — fann han sig likwäl ej wäl härnådes, hwarföre han efter några utflygter i provinserna Rumilien återwände till Athen, utan sin wän Goshause, som begifwit sig tillbaka till England. Ifrån Athen genomrekte Lorden Morea i Augusti. Under Oktober uppehöll han sig till största delen i Greklands nuwarande hufvudstad och bodde i derwarande fransiskanerklostret. Hans tillgifwenhet för Grekerna tilltog genom umgänget med dem, oaktadt han ej dolde hwarken för sig sjelf eller för dem, att de ännu ej wero mogna för sin sjelfständighet. Slutligen i Maj 1811 lemnade Byron Athen och ankom i Juli till England.

Itte långt efter hans återkomst, den 1 Augusti, dog hans mor, hvilken han stadsse med kärlek warit tillgifwen. Förgäfves sötte han förfaga sin sorg genom de wanliga förströelserna; det lyckades honom ej. Slutligen drog han sig för en längre tid tillbaka i ensamheten. I Februari 1812 uppträdde han för första gången såsom talare i Öfwerhuset och segade ryktet som talare till det som skalb. Det sednare steg inom kort tid till en oerhörd höjd. Redan i Februari utgafs de första begge sångerna ur "Riddar Haralds Pilgrimsfart," en dikt, deri han med de mest glänsande, lesiwande färger beskriwer de på hans resa besökta länder. Följande året utgafs "Gjaur," "Bruden från Abydos" och "Corsaren," idel berättelser, hvilka genom ämnets intresse, så wäl som genom det wela, fantastiska och själserika utförandet ewilforligen måste fångla läsaren. I samma anda är hans Laura skrifwen, ett flags fortsättning af Corsaren, som publicerades några månader efter de förra dikterna. Beundrandswärd är den häftighet, med hvilken Byron fullbordade sina dikter. "Bruden från Abydos" kostade honom blott fyra dagar, "Corsaren" tio. Efterfrågan af hans pennas alster war utomordentligt stor, så att en betydlig upplaga af de båda sångerna "Harald" utskaldes på en wacklas tid. På en enda dag affattes 4000 exemplar af hans dikter.

Byron öfwerhopades med de största loford. Detta oaktadt war han wanligtvis ur hynör. Dessa förtreten föroresakade honom förbindelsen med Anna Isabella Milbank, den genom naturens gåfswor lifasom genom lyckans utmärkta enda dottern af Baroneten Rolph Milbank Roel, som blef hans maka den 2 Januari 1815. Redan förra året hade han bjudit henne sin hand; men

*) Forts. och slut fr. föreg. Nr.

sliskan hade afslagit hans anbud, troligen dertill föranledd af sin mor, som hade affmat för Byron. Sedan upptog han åter den afbrutna brefsverkligen. Det kom, såsom wi sett, till äktenkap, hvilket efter ett års förlopp förmågen upplöstes. Hos hvem skulden war, är swårt att afgöra. Byron tillskrifwer den sin svömoder och detta synes vara det sannolikaste. Smellertid kan Byron sjelf ej helt och hållet fritagas. Ty äfwen om det är osanning, att han under sitt äktenkap stod i brottligt förhållande till andra fruntimmer, så är dock wißt, att han genom sin retlighet, genom sin egenförmåga och sjakliga lyne ofta gaf anledning till misnöje å sin makas sida; äfwen så wißt är, att hans ekonomi genast efter giftermälet började wackla. Wäl gifwio honom hans litterära produkter betydliga summer. För "Riddar Harold's Pilgrimsfärd" erhöll han 70,000 Rdr och för den lilla dikten "Lanra" 15,000. Men en långvarig process och det stöfande lefnadsfatt, som han förde med sin gemål, uppluskade alla hans inkomster tillika med den hemgift, hans fru medfört. Det gick så långt, att man gjorde utpantning hos honom, ja till och med borttog den säng, i hvilken han sof. Blott genom sin höga rang undgick han fängelse. Under sådana omständigheter såg han sig nödsakad att bortfända sin fru och en liten dotter, som hon skänkt honom, till sin swärfader, tills stormen lagt sig. Men hon återwände ej, oakadt hon i första wänskap stigit sig från honom; ett bewis, att det egentligen war han, som önskade förbindelsen upphäfd. Efter flera fruktlösa försök att återknyta föreningen, underskref Byron siltobrefwet. Han bar dock städse sin swärfaders namn, i det han kallade sig Noel Byron. I sin berömda dikt "Farnwål" bekänner han, att han war ersafven till siltmesfau, men tillägger, att han genom sin änger och märta förtjent sin fortuna makas förskätsel.

För Londen blef nu wistelsen i England, der han för sina äktenkapliga förhållanden led swåra fränkningar, alldeles odräglig. Sedan han skrifwit de "Hebreiska Melodierna," "Belägringen af Corint" och "Parisina" lemnade han den 25 April 1816 sitt fädernesland, för att aldrig mer återse dessamma. Han fer nu Nhen uppefter, reste igenom Schweiz och walde till beningsplats Diobari Villa wid Genfersjön. Här lefde han ganska indraget med sin nya wän Shelley, en ung engelsk skald af besynnerlig karaktär, med hvilken han ofta anfällde spatsersfärder utpå sjön. Numars besökte han ingen, motteq ej heller besök, minst af Engelsmän. Han war så otillgänglig, att man för att tala med honom, måste seän andra stann af sjön göra detta med tillhjelp af språkrer.

Under sitt uppehåll härstädes fullbordade han dikten "Riddare Harold," skref "Den Kängne från Chillon" och ett sergequade wid den sårade Sheridans död och påbörjade "Manfred," som ofta har förorsakat honom förebärfelser för plagiat, i det man påstått, att

han mer än tillbörligt tänkt på Götthes "Faust." Men en jemförelse mellan dessa båda arbeten wisar, att Byron arbetat sjelfständigt; ja det behöfs ej bewis, att han icke en gång läst Faust, utan blott kände den stekwis efter andras berättelser.

I Oktober 1816 lemnade skalden Schweiz, för att tillbringa ett enfligt lif i Stalien. Sedan han någon tid uppehållit sig i Verona och Mayland, besöt han att tillbringa wintren i Venedig. Han förde här ej allenast ett ganska eget lefnadsfatt — wanligen stod han ej upp förr än em middagetiden och wakade hela natten — och tillika ett högst utswärfwande. Särskildt känner man hans umgänge med en wif Marianna, som han kallade Fernarina. Smellertid wero ingahunda allwarfswarwa och nyttiga sjskelsättningar främmande för honom. I Armenianernas kloster studerade han litigt armeniska språket och utarbetade tillika med munkarne en armenisk grammatik. Här fullbordade han oc sin Manfred. Efter slutad karnawal anträdde han sin resa till södra Stalien. I April kom han till Ferrarra, der han skref "Tassos klagan." Derifrån stynadde han till Florenz och sedan till Rom. Här satt han för Thorwalsen till en stath, framför hvilken den sedermera af Bartolini utförda likwål har företrädde. I Maj war han åter i Venedig, der han hängaf sig åt den yttersta tygellöshet i lefnadsfatt, så att han sedan ej utan affhy påminde sig denna lefnadsperiod. Från Venedig reste han alla merguar till fasta landet, för att tänja wilda hästar, alldenstund han öfwade ribbonsen lika wäl, som han med passion älskade den. Wid denna tid sålde han sitt landsgods Newstead-Abbey för 600,000 thaler.

I litterärt hänseende war han ej öwertksam. Han beghnte den sjerde sången af "Riddar Harold" och skref "Beppo" och några andra sånger i "Don Juan." Detta sista, i många hänseenden Byrons mästerlycke, är dock med rätta skarpt bedömt för dess wärdliga tendens. Wäl förhwarade sig Byron emot dessa intän, med det påstående, att han i detta slycke welat framställa lasten i all dess sörhet; men det sätt, på hvilket han utfört detta, är wida mer beräknadt på att locka till essersöjd, än till affhy. Märkwärdigt är Götthes dom öfwer Don Juan. "Don Juan — säger han — är ett gränslöst genitalist werk, menniskofientligt, ända till förskräckelse, menniskowänligt, så att man der finner djupet af den ädlaste tillgifswenhet och kärlek. Och om wi en gång lära oss känna och uppsatta försattaren och att ej wisja hafwa honom anuorlunda än han är, så njuta wi tackfamt, hwad han gifwit, hwad han wägat utföra med ett öfwermått af frihet, ja fräckhet." Det synes, som om skalden welat teckna sig sjelf i Don Juan. Atminstone finnes der mycket likhet mellan båda, så att en jemförelse är mycket på sitt ställe; ehuru Byron alltid kraftigt protesterade mot en sådan.

I December 1819 lemnade Londen Venedig och begaf sig med

Hobouse, som han träffat der, förlit till Rom och sedan till Ravenna. Medan i April hade han gjort bekantkap med grefve Gamba och dess familj. Grefvens dotter Therese, en ung, skön och snillek fru, som war gift med grefve Guiccioli, en man af sextio år, hade dragit hans uppmärksamhet på sig och upväckte hos honom en kärlek, som ej förnekades å hennes sida. För att komma henne närmare, utbytte han sin förra bostad mot en ny. Grefvinnan lät med sin familjs tillstånd sija sig utifrån sin gemål och bodde från denna tid hos de sina på ett landgods wid Ravenna, hwarest Byron, för att ej gifwa någon anstöt, sällan besökte henne. Desto listigare war deras briefverling. I Ravenna skref skalden: "Dantes profeta" och "Marino Faliero" ett stycke, hvilket icke beräknadt för scenen ej heller länge der behöll sig.

Wid denna tid grasserade den så kallade Carbonarismen, som hade till mål för sitt sträfswande, att åter under en regering förena det styckade fäderneslandet. Byron tog wäl ingen del i de sammanswurnas sammankomster, men underhöll ett ej obetydligt magasin af gewär, underhödde äfwen på annat sätt Carbonari och erböd i ett bref till den nya regeringen i Neapel sin personliga tjänst för 1000 ludorer. Nera än Byron war hans unga wän grefve Gamba inblandad i sammanswårningen och förwistes derföre med sin fader från Ravenna. Lorden besöt då, efter sammanswårningens tillintetgörrelse, att med grefvinnans och hennes fader draga sig tillbaka till norra Italien. Mot slutet af hösten 1821 begaf han sig öfwer Bologna och Florenz till Pisa, der han walde palatset Lanfranchi till sin bostad. Här bröjde han ett år, som i mer än ett hänseende war sorgligt för honom. Underättelsen om hans gemåls död kunde naturligtwis ej på honom göra något särdeles stort intryck. Desto mer förjde han förlusten af en naturlig dotter, Allegra, som han i klosteret Bagna-Cavallo låtit uppfostra i katolska religionen. Hon dog den 22 April 1822, i en ålder af fem år. Han lät föra hennes lik till England och begrafsna det på kyrkogården i Harrow. Ej långt derefter drunknade hans wän Shellen, på det sätt, att den båt, på hvilken han war, slogs omkull. Byron fattade nu föresatsen att gå till Södra Amerika och der slå sig ned som kolonist; men han afträdde derifrån; hwad som mest hindrade, war likwäl kärleken till den unga grefvinnan Gamba. Med henne och grefven reste han, alldeles frind hans skyddslingar ej mer såldes i Pisa, i September 1822 till Genua, der de alla tre lefde tillförsamman. Wid denna tid skref han till Göthe, åt hvilken han förut dedicerat sin Sardanejalus. Detta stycke dittade han i Ravenna, äfwen så de båda "Foscari." I Pisa uppskodo de två så kallade mysterierna "Rain" och "Himmel och Jord," slutligen sorgespelet "Werner." Dessutom arbetade han fortsarande på "Don Juan"

Salunda kallades småningom året 1823, som förde honom

på en ny skådebana, från hvilken han, ty wär, allt för snart skulle aftråda. Medan länge hade Lorden med upmärksamhet och intresse följt Grefernas rörelser; wi weta, att dessa wid denna tid uppstodo, för att afstaka det förhatliga turkiska ofet. Såsom annorstädes, bildade sig och i London en förening för Grefernas sak, med ändamål, att på allt möjligt sätt undersökja den grekiska nationen i dess sträfswande efter oafhångighet. Till denna förening wände sig Byron och erböd sin tjänst; ty hans beslut stod fast, att för Greklands frihet offera gods och blod. Han gif ofördröjligen om bord, men drefs af en storm till Livorno. Andtligen i Juli 1823 afgick han härifrån, i sällskap med några wänner, bland hvilka äfwen befann sig den unge grefve Gamba.

I Augusti samma år landade han på ön Kesalonia. Genast satte han sig i förbindelse med nationens hufvudmän, hvilka ty wär woro delade i partier. I hwetsen för det ena stod Koleskotronis, då vice president i den tillförordnade regeringen; i hwetsen för det andra Maurofordatos, som ledde de yttre angelägenheterna. Båda måste dock draga sig tillbaka från sina platser. Hwad de yttre omständigheterna beträffar, hade wäl Niketas och Donsens slagit de turkiska armeerna under Mustafa och Jusuf Pascha, och Morea war, med undantag af några punkter, renslad för fiender. Äfwen hade Markos Bozaris, Suliernas tappre anförare besegrat Turkarne wid Karvenosi, men sjelf salut i striden. Nu wärte den fiendtliga makten genom alltid nya trupper. De wökte fram mot fästningen Misolunghi, som utan uppehåll angreps af en betydlig landmakt och på samma gång inestots af en turkisk flotta. Greklands öde syntes bero af förlusten eller bibehållandet af denna fästning. Byron hade derföre ingen tid att förlora, så hwärte det än syntes honom att utträtta något; ty hwarje parti wille försäkra sig om hans hjelp, hwarje parti inböd honom. För att undwika dem alla, drog sig Lorden tillbaka till byn Metaxata, hwarifrån han genom herrarne Trelawney och Browne underhandlade med den bestående regeringen och kongressen i Salamis. Maurofordatos bad honom om ett penningförskott för utrustandet af en flotta, som skulle undsätta Misolunghi, tillika uppförade han honom entråget, att sjelf komma till Misolunghi. Byron lofwade 400,000 piaster för flottan och gjorde sig i ordning att lemna sin hittills warande uppehållsort. Penningtransaktionerna quarhöllo honom ännu någon tid härstädes. Då de woro uppgjorda och alla förberedelser för resan träfsade, införyade han sig d. 29 Dec. i Argosoli och anlände den 5 Jan. 1824 till Misolunghi. Man mottog honom här med den största kärlek och förtjusning. Fästningens kanoner saluterade hans foring. Fursten Maurofordatos gif, beledsagad af de förnämsta Greferna, honom till mötes och förde honom, under de höglydaste bifallsrop af den tallösa församlade folksmassan och fanernernas dån, till den för honom bestämda bostad.

Byron samlade nu en skara af 500 Sulioter, som han besöskade af egna medel. Dessutom underhödde han Greferna med betydliga penningsummor, som han tog del af egna medel, dels af det, som föreningen i London ställt till hans disposition. Men detta war honom ej nog. Han förskade efter handling och bragder och wäntade otåligt på tillfälle, att så offera sitt lif för det gamla Hellas frihet. Andtligen syntes ett sådant för handen. Man tänkte taga flottan och fästningen Lepanto från Turkarne och utnämnde Lord Byron till befälhafware för en krops af 3000 man, med hvilka han skulle fördrifwa fienderna; men anfallet, på hvilket Lorden satt så mycken förhoppning, uteblef. Förtretten öfwer denna owerkamhet och ännu mer öfwer orsakerna till den

famma, ådrog Byron den 15 Febr. förlärliga anfall af epilepsi, som flera gånger återkomme. Åderlåtning och bad återkallade dock tillfälligt hans hälsa. Hans vänner lågo öfver honom, att öfvergifva Misoflunghi, hvars fuktiga, sumpiga läge nödvändigt måste vara skadligt för hans hälsa; men han afslög deras förhållningar, för att ej bröta Öfverna modet och ej gifva sig sjelf skenet af att vilja undanbraga dem sin hjälp. Dessutom trodde han sig här bättre kunna nå sin afsigt att åter förena det i skeddiga partier delade folket. Detta var hans hela skröfva, detta var hans sifrigaste önskan. Ty värt skulle han ej se den i fullbordad.

En spattferd den 9 April, då han blifvit fullkomligt genomrät och sörfvild, neblade honom på dödsbängen. Följande dagen kände han sig ganska illamående. Detta oaktadt försäkrade läkarna den 13 April att ingen fara vore för honom. Möjligtvis skulle och sjukdomen kunnat häfnas, om han fogat sig efter läkarnes ordination och låtit öppna åderna. Först den 17 gaf han efter för denna önskan, men för sent. Nu uppstod en djurfieber och patienten började att dya. I sina sjuhare ögonblick tänkte han på sina vänner och framför allt på sin lagliga dotter Ada; deriått spöfviatte Öreklands fröhet hans själ. Den 18 April talade han för sista gången; hans sista ord voro: "Nu måste jag sova." Åttur en gång, den 19 April kl. 6 om aftonen, öppnade han sina ögon, men afled genast derpå utan svar. Hans trogne tjänare William Fletcher höplade hans ögon.

Byrons död författe hela Örekland i den djupaste sorg. Marrofordatos utfärdade genast en proklamation, efter hvilken, följande dagen, 37 konouffoit förkunnade för det förfande folket den 37-åriga skaldens och greklandöwännens död. Alla offentliga wärf skulle hwila, alla embetswärf och köpmanebobar wara stängda under trenne dagars tid. Alla allmänna lustbarheter förbö-

des och en allmän sorg anlades under twenne wärför. I alla kyrkor lästes dödsbönor.

Lordens lik fördes, då han sjelf i lifstiden ej förordnat något derom, till Bante. Öfverna önskade att få begrafwa honom i Athen, men England wille i böden ej lemna den, som under tiden lidit fränkning af sitt fädernesland. Öfverna måste stiltligen gifwa efter och sålunda fördes hans inbalsamerade lik, beledagadt af grekwe Gamba och flera vänner, på briggen Florida, till England, för att begrafwas i Westminsterabel. Deremot skräfwade prestem, Dr Ireland, hvars heliga nit gick så långt, att han ej ens wille se Byrons byst uppstelt i kyrkan. Lorden blef sålunda begrafwen i byn Hucknells kyrka wid Newstead-Abben i sina förfäders graf, der hans hustru Maria Leigh låt upprepa en grafsten med enkel inskription. Skaldens hjerta behölls i Örekland och bisattes i en Mausole i Misoflunghi.

Skalden war skivet och böden för en skalb, om hvilken tyska poesiens heros, Göthe, alltid talat med största beundran. "Engelsmännen — yttrar Göthe — må dömma om Byron huru som helst; det wissa blir dock alltid att de ej kunna uppyfwa någon poet, som med honom kan jemföras. Han är annorlunda än alla de öfriga och större än desamma".

Byrons wärf äro oita, än delwis, än i sin helhet, öfversatta på tyska och flera af de öfriga bildade språken, ehuru en öfversättning af Byron möjligen är swårare än hvilken annan som helst. Den förnämsta tyska öfversättning är utan twifwel den af Arthur von Nordstern och Zedlitz. Den nyaste upplagan af hans samtliga poetiska och profaiska wärf i 17 band utgafs i London 1832—33. Förläggaren, bokhandlaren Murray, hade inalles betalt Byron för hans manuskriptet omkring 300,000 Riksdaler swenst.

ANMÄLAN.

Det är för redaktionen af *Illustrerad Söndags Magasin* en särdeles tillfredsställelse att, på grund af den uppmuntran, som den hittills fått röna, nu kunna anmäla densamma till prenumeration för nästa år. Planen för fortsättningen blir ungefär densamma, som hittills följts, dock med iakttagande af strängt urval af de ämnen, som behandlas. Dessa komma hufvudsakligen att omfatta föremål af **historiskt, biografiskt, etnografiskt och belletteriskt** innehåll, med hänsyn på hvad nyaste utländska och inländska källor i denna väg erbjuda. En särskild uppmärksamhet komma vi att egna åt **naturalhistorien**, hvarutionnan vi tänka att gå läsarens intresse till mötes medelst en serie af afhandlingar, bearbetade med planscher efter vetenskapligt ordnande och rikhaltiga källor. Äfwen skall redaktionens bemödande gå derpå ut, att illustrera bladet med planscher, så utförde, att de kunna motsvara billiga fordringar. — Priset blir detsamma som under nu utgående år, näml. 4 Rdr B:co för helt år och i proportion för tre, sex eller nio månader. De, som prenumerera hos redaktionen direkte, erhålla tidningen sig gratis tillsänd. — Prenumeranter på *helt år* erhålla vid dess slut, i likhet med hvad vi utlofvat för i år, en större, väl utförd lithografi. — Särskildt får Red. fästa uppmärksamhet dervid, att de *musiknumror*, som hädanefter komma att utväljas för Tidningen, blifva upptagna som Extrablad, hvilka gratis medfölja.

Götheborg i December 1847.

C. Petersen,
Lithograf och Boktryckare.